

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ammatillisen koulutuksen ajankohtaisia ja tulevaisuuden näkökulmia

Ammatillisen koulutuksen kansainvälisyyspäivät
30.10.2024 Lahti

Valtion talousarvioesitys ja ammatillisen koulutuksen määrärahat

Valtion talousarvioesitys 2025

- Talousarvioesitys on annettu eduskunnalle 23.9.2024
- Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2025
  - menot 88 miljardia euroa
  - tulot 76 miljardia euroa
  - alijäämä 12,2 miljardia euroa → lisävelka
  - valtion velan korot n. 3 miljardia euroa vuonna 2025

Ammatillisen koulutuksen määräraha

Ammatillisen koulutuksen määräraha 2067 miljoonaa euroa vuonna 2025

- ❖ Indeksikorotukset täysimääräisesti
- ❖ 10 M€ lisäys oppimisen tukeen
- 120 M€ vähennys tutkinnon suorittaneiden koulutuksesta
- 4 M€ vähennys, normien purku
- 4 M€ vähennys strategiarahasta, vaihtoehto oppivelvollisuuden rajaukselle
- 16,5 M€ vähennys, lähihoitajakoulutuksen määräaikainen lisäys päättyy
- 5 M€ vähennys, nuorten oppisopimuksen koulutuskorvauskokeilu päättyy
- 8 M€ siirto strategiarahasta laskennalliseen rahoitukseen

120 miljoonan euron säästö, muutokset lakiin ammatillisesta koulutuksesta

- Määrärahaan tehdään 120 miljoonan vähennys, joka vastaa noin 10 000 tavoitteellista opiskelijavuotta.
- Jotta 120 miljoonan euron säästö saataisiin kohdennettua hallituksen linjauksen mukaisesti, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutettaisiin siten, että varainhoitovuoden 2025 rahoituksesta päätettäessä opiskelijavuosien määrä saisi alittaa järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärän.
- Lukuvinkki: ylijohtaja Petri Lempisen kolumni (24.9.2024) OKM:n kotisivuilla [”Ammatillinen koulutus uuden edessä”](#)

Normien kevennys 4 miljoonaa euroa, muutokset

- Hallitus on linjannut toimenpiteistä normikevennyksiksi ja muiksi toimiksi kuntien maksutulopohjan vahvistamiseksi, joilla tavoitellaan toisen asteen koulutukseen kohdistuen yhteensä viiden miljoonan euron säästöjä.
- Ammatillisessa koulutuksessa tavoiteltava säästö 4 miljoonaa euroa vuodessa.
  - Ehdotetaan, että kun HOKSia laaditaan oppivelvolliselle opiskelijalle, ei koulutuksen järjestäjällä olisi velvollisuutta tunnistaa ja tunnustaa oppivelvollisen aiemmin hankittua osaamista kuin siltä osin, kuin oppivelvollinen on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita sekä lukio-opintoja, korkeakouluopintoja tai muut toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja.
  - Ehdotetaan, että koulutuksen järjestäjällä ei jatkossa olisi velvollisuutta laatia tutkinto- tai koulutuskohtaista osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmaa.

Vaihtoehto oppivelvollisuuden maksuttomuuden rajaukselle

- Huhtikuussa 2024 päätettyä oppivelvollisuuden maksuttomuuden ikärajan alentamista kahdella vuodella ei toteuteta.
- Vuoden 2025 talousarvioon vaihtoehtoinen säästö ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta (4 miljoonaa euroa) ja ammatillisen ja lukiokoulutuksen yhteisistä menoista (2 miljoonaa).
- Huom! Oikeus koulumatkatukeen rajataan vain maksuttoman koulutuksen opiskelijoille.

**Ammatillista koulutusta
koskevat hallituksen
esitykset on annettu
10.10.2024**

Hallituksen esityksessä

- Toiminnan ohjauksen kokeilu
- Rahoitusuudistus
- Oppimisen tuen kokonaisuus

- OKM:n tiedote 10.10.2024:
  - Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilulla ja rahoitusuudistuksella parempaa vaikuttavuutta ja työllisyyttä

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Toiminnanohjauksen kokeilu

Mistä toiminnanohjauksen kokeilussa on kyse?

- 1.1.2026 – 31.12.2033
  - Jakautuu neljän vuoden strategiakausiin
- Parempi vaikuttavuus ja laatu
- Tavoitteiden yhteensovittaminen ja koulutuksen järjestäjien ja OKM:n välinen vuoropuhelu
- Laajat järjestämisluvat ja normiohjauksen purkaminen
- Neuvottelu ja sopiminen
- Enintään 40 järjestäjää; valinta haun ja lakiin perustuvan pisteytyksen perusteella

Kokeilu ja siihen hakeminen

- Kokeilulupiin joitain välttämättömiä rajoituksia
- Hakukelpoisia kaikki, joilla ammatillisen koulutuksen järjestämislupa 1.1.2025
- Valittavien järjestäjien tulee muodostaa kokonaisuus, joka:
  - 1) kokeiluun osallistuvien kokonaisuus on alueellisesti kattava;
  - 2) kokeiluun osallistujia on molemmilla kansalliskielillä;
  - 3) kokeiluun osallistuvien kokonaisuus on valtakunnallisesti riittävä opiskelijavuosimäärältään;
  - 4) kokeiluun osallistuvilla on kokonaisuutena riittävän monipuolinen tutkintotarjonta; ja
  - 5) kokeiluun osallistuvien kokonaisuudessa on mukana sekä julkisoikeudellisia että yksityisoikeudellisia järjestäjiä.
    - Kokeiluun osallistuvalla koulutuksen järjestäjällä on oltava riittävät taloudelliset edellytykset tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseksi.

Muutokset lausuntopalautteen perusteella 1/2

- Kokeilua kannatettiin laajasti.

Muutosesitykset lausuntopalautteen perusteella:

- 1) Kokeiluun hakua ja valintaa sekä seurantaa ja arviointia koskevia säädöksiä täsmennettiin
- Karvi pisteyttäisi hakijat valintaa varten ja toteuttaisi seuranta- ja vaikuttavuustutkimuksen
  - Kokeilulupa voidaan myöntää hakijalle, jolla on kokeilun tarkoitus huomioiden
    - 1) perustelut kokeiluun hakeutumiselle;
    - 2) mahdollisuudet muuttaa ja uudistaa toimintaansa;
    - 3) toiminnalliset edellytykset tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen;
    - 4) riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa hakijan toiminta-alueella;
    - 5) riittävät laadunhallintamenettelyt.
  - Lisäksi koulutuksen järjestäjällä on oltava taloudelliset edellytykset tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen.

Muutokset lausuntopalautteen perusteella 2/2

- 2) Kokeiluun velvoittamista koskeva pykälä poistettiin ja pykälä OKM:n päätöksestä tilanteessa, jossa sopimukseen ei koulutuksen järjestäjän kanssa päästä, poistettiin
- 3) Lukuisia täsmennyksiä pykäliin ja perusteluihin

Samalla puolella pöytää

Neuvottelumenettely

Toiminnan ohjauksen kokeilun alustava aikataulu

- Aikataulu 11.10.2024 arvioituna
  - Haku: alkuvuosi 2025
  - Päätökset: alkukesä/alkusyksy 2025
  - Ensimmäisiin neuvotteluihin valmistautuminen syksy 2025 – alkukevät 2026
  - Neuvottelut: loppukevät – alkukesä 2026

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ammatillisen koulutuksen rahoitusuudistus

Opetusneuvos Kari Korhonen

Vahvistetaan kannustimia siten, että opiskelijat suorittavat opintoja, valmistuvat, työllistyvät ja siirtyvät jatko-opintoihin valmistumisen jälkeen

- Opiskelijavuosiin perustuvaa laskennallista rahoitusta laskettaisiin 70 prosentista 50 prosenttiin
- Tutkinnoista ja tutkinnon osien osaamispisteistä saatavaa rahoitusta nostettaisiin 20 prosentista 30 prosenttiin
- Tutkinnon ja tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisestä ja jatko-opiskelusta (korkeakoulu) osuutta nostettaisiin 7 prosentista 18 prosenttiin
- Loppu 2 prosenttia tulisi opiskelija- ja työelämäpalautteesta, nykyisin 3 prosenttia
- Koko tutkinnoista saisi rahoitusta ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista ja vain ylioppilastutkinnon varassa olevista; osaamispisteistä tulevaa rahoitusta saisi edelleen riippumatta siitä mikä on pohjakoulutus tai suorittaako koko tutkintoa vai pelkkiä tutkinnon osia
- Tutkinnon ja tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisestä ja jatko-opiskelusta (korkeakoulu) saisi rahoitusta ennen koulutuksen aloittamista ei työllisinä olleista

Rahoitusmallista karsittaisiin pois merkittävä määrä erilaisia painotus- ja korotustekijöitä lukuisine kertoimineen; jäljelle jäävät painotus- ja korotustekijät keskitettäisiin opiskelijavuosirahoitukseen. Näitä ovat:

- Painotustekijöinä kustannusryhmä- ja lähtötasokertoimet sekä tutkintotyyppikerroin
- Korotustekijöinä vaativana erityisen tuen ja majoituksen kertoimet

Uutena rahoituksen kriteerinä otettaisiin käyttöön lähtötaso, joka huomioi opiskelijoiden aiemman koulutustaustan

- Lähtötason painoarvo opiskelijavuosirahoituksessa olisi yksi viidesosa (laskennallisen rahoituksen kokonaisuudessa 10 %); loppu neljä viidesosaa kustannusryhmän ja em. korotustekijöiden perusteella
- Oppivelvollisten (maksuttomuuden piirissä olevat) osalta lähtötason arvio perustuisi peruskoulun päästötodistuksen arvosanatietoihin
- Muiden osalta, joilta arvosanatietoja ei kattavasti löydy, kertoimet perustuisivat pohjakoulutustietoon jaolla: ei perusasteen jälkeistä tutkintoa, perusasteen jälkeinen tutkinto muu kuin korkeakoulututkinto, pohjakoulutuksena korkeakoulututkinto; lisäksi ilman perustutkintoa olevien osalta eroteltaisiin tutkintokoulutus, TUVA ja TELMA

Suoritepäättöksen haku- ja päätösprosessia kevennettäisiin siirtymällä laskennallisessa rahoituksessa kokonaisuudessaan käyttämään toteutuneita suoritteita

- Tavoitteellisten opiskelijavuosien hakemisesta ja kohdentamisesta siirryttäisiin käyttämään toteutuneita opiskelijavuosia
- Ei oppivelvollisten (ei maksuttomuuden piirissä) olevien osalta järjestämislupiin tulisi opiskelijavuosien enimmäismäärä, johon saakka rahoitusta voisi saada
- Suoritteina olisi varainhoitovuotta edeltävän kahden vuoden jakson (palautteissa yhden vuoden) suoritteet heinäkuun alusta kesäkuun loppuun
- Tämä keventäisi sekä koulutuksen järjestäjien, että ministeriön työtaakkaa, ja parantaisi samalla koulutuksen järjestäjille heidän rahoituksensa ennakoitavuutta

Muutokset toukokuussa lausuntokierroksella olleeseen versioon nähden

- Tutkintokoulutuksen nykyisen 5 kertoimen sijasta otettaisiin käyttöön 7 kerrointa; tämä tarkentaisi tutkintojen rahoituksen kustannusvastaavuutta
- Lähtötasopainotuksen kriteerit tarkennettu edellä kerrotulla tavalla
- Koko tutkinnosta saisi rahoitusta ilman perusasteen jälkeistä koulutusta olevien lisäksi myös pelkän ylioppilastutkinnon suorittaneista nykyiseen tapaan
- Sisäoppilaitosmuotoinen majoitus säilyisi nykyiseen tapaan omana porrastustekijänään majoituksen järjestämisestä tulevassa korotuksessa
- Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa säilyisi opiskelijamaksujen keräämismahdollisuus nykyiseen tapaan, samoin tutkintotyypikerroin

Muuta:

- Ministeriö selvittää maatalousalaa koskien onko OPH:n kustannustiedonkeruussa tai/ja -laskennassa puutteita, joiden takia maatalousalan kustannukset eivät näy totuudenmukaisina
- Niiltä osin kuin puutteita havaitaan, tiedonkeruuta tai/ja laskentaa korjataan
- Jos kustannustiedonkeruuseen tai/ja -laskentaan tehdään muutoksia, niin ne katsotaan ja arvioidaan kokonaisuutena, myös muilta osin kuin maatalousalaa koskien

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Oppimisen tuki

Ehdotusten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.8.2026

Opiskelijoiden oikeus oppimisen tukeen korvaisi opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot

- Opiskelijalla olisi oikeus oppimisen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Oppimisen tuki järjestettäisiin osana tutkintokoulutusta.
- Oppimisen tuki olisi opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta. Osana oppimisen tukea voitaisiin antaa myös erityisopetusta. Tällainen oppimisen tuki voisi olla riittävää niille opiskelijoille, joilla on kapea-alaisia oppimisvaikeuksia.
- Oppimisen tuessa pääpaino olisi helposti saavutettavassa ns. matalan kynnyksen tuessa, jota annettaisiin opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä. Oppimisen tuen tavoitteena olisi ennaltaehkäistä opiskelijan vaikeuksien kasautumista ja puuttua niihin varhain.
- Oppimisen tukea tulisi olla opiskelijoille saatavissa riittävästi, oikea-aikaisesti ja laadultaan sellaisena, että se edistäisi opiskelijoiden osaamista, osaamisen osoittamista näytöissä, valmistumista, työllistymistä ja jatko-opintoihin siirtymistä sekä hyvinvointia.

Opiskelijoiden oikeus erityiseen tukeen

- Opiskelijalla olisi oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi säännöllistä tai pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi eikä oppimisen tuki olisi riittävää opiskelijan tuen tarpeiden kannalta. Opiskelijalla olisi oikeus erityiseen tukeen myös työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa.
- Erityistä tukea vahvistettaisiin niin, että se olisi erityisopettajan antamaa erityisopetusta, erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta sekä opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä. Erityinen tuki on tätä kokonaisuutta kuvaava sateenvarjokäsitemerkki.
- Erityisopetuksen tavoitteena olisi lisäksi edistää opiskelijoiden opintoja ja hyvinvointia yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden ja muiden sidosryhmien kanssa.
- Muun muassa opiskelijoiden mielenterveysongelmat ja neuropsykiatriset haasteet edellyttävät vahvemman tuen järjestämistä ja yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa. Erityisopetus vastaisi aiempaa paremmin opiskelijoiden lisääntyvien ja vaativampienkin tuen tarpeisiin.

Lopuksi

Pohdittavaksi

- Miten varmistetaan oppivelvollisten ja ilman tutkintoa olevien aikuisten kouluttaminen? Miten kansainvälisyys voi tukea oppivelvollisten ja ilman tutkintoa olevien aikuisten tutkinnon suorittamista?
- Miten varmistetaan, että kaikki järjestettävä koulutus johtaa työllistymiseen tai jatko-opintoihin? Miten kansainvälisyys voi tukea työllistymistä tai jatko-opintoja?
- Mitä on pedagoginen toiminta, joka tuottaa ammattitaitoa ja osaamista? Mikä on kansainvälisyyden merkitys?
- Miten koulutus ja kansainvälisyys auttavat elämässä eteenpäin?
- Miten toimia vastuullisesti? Mistä muodostuu toiminnan vastuullisuus?
- Mistä muodostuu koulutuksen laatu?

Kiitos!

Johtaja Kati Lounema
Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto,
koulutuksen vastuualue

kati.lounema@gov.fi
X: [@KatiLounema](https://twitter.com/KatiLounema)
[linkedin.com/in/katilounema](https://www.linkedin.com/in/katilounema)